

Keď hovoria bábätká

Hanka Černá má trinásť mesiacov. Keď sa zvitáme, s nadšením naznačuje, ako cestou na stretnutie videla veľkého psa. Potom si na pery položí palček a hľadí na mamu. „Prosíš si piť?“ pýta sa Elena Černá a gesto po nej zopakuje. Dieťa prikývne a mama zisťuje ďalej: „Vodičku či mliečko?“ Hanka párkrát zovrie prsty do dlane – práve oznámila, že chce mlieko. Mama pochopí a obe sa usmejú...

Hanka aj jej mama Elena Černá ovládajú znakovanie – spôsob komunikovania medzi rodičom a nehovoriacim bábätkom a aj vďaka tomu si s Hankou môže aspoň trochu *pokecať* aj človek, ktorý ju vidí prvýkrát. Na našom niekoľkohodinovom stretnutí toto bábätko, ktoré vlastne len začína chodiť, ani raz nezaplakalo – vždy vede-

lo máme vysvetliť, čo chce, čo nechce... Predovšetkým vďaka znakovaniu. „Táto metóda dorozumievania sa medzi počujúcimi deťmi a rodičmi, nazývaná aj Baby Signs, dorazila na Slovensko z USA len pred pár mesiacmi,“ hovorí Elena Černá, nezávislá, certifikovaná inštruktorka programu Baby Signs, ktorá je jednou z prvých lektoriek znakovania u nás. Metódu sa v kurzoch učia už stovky mamičiek s deťmi po celom Slovensku.

Znakujúci chlapec bol aj parťákom Roberta de Nira vo filme Foter je loter 2

CHCEM ÍŠT SPAŤ

Program vznikol v roku 1982, keď si dve profesorky Linda Acredolo a Susan Goodwynová z kalifornskej Dawis University u svojich dcér všimli, že spontánne využívajú jednoduché gestá, aby vyjadrili to, čo ešte nedokázali povedať slovami. Obe začali posunky rozpracovávať a vytvorili metodiku, ako učiť systém znakov, ktoré majú uľahčiť komunikáciu s dieťaťom, kým ešte nie je schopné hovoriť. „Pri znakovaní nejde o prevratný objav ani nič násilné, deti si odjakživa same vytvárajú niektoré znaky a pozorný rodič ich ľahko pochopí,“ hovorí Elena Černá – nakoniec, poznáte to určite tiež: deti mávajú púpá na rozlúčku, vrtia hlavou, aby vyjadrili nesúhlas. Mnohé mamičky dokonca dokážu rozoznať, keď dieťa plače, lebo je hladné, kedy zase pre bolesť. Tak načo nejaké ďalšie americké vymýšľačky? „Znaková reč naučí detičky oveľa viac znakov, aby sa s rodičmi ľahšie dohovorieli. Rodič môže vedieť, že dieťa plače, lebo je hladné, ale dokáže rozoznať, ak mu dieťa hovorí, že vonku šteká pes a ono si to všimlo?“ pýta sa Elena Černá a objasňuje, že keď sa deti znaky naučia, používajú ich s veľkou radosťou. Ako malá Hanka – tá sa zapája do nášho rozhovoru,

Oneskorí sa vinou znakovania prirodzený vývoj detskej reči? Nie. Autorky metódy počas viac ako 25-ročnej štúdie sledovali viac ako 140 detí od jedenástich mesiacov a ukázalo sa, že v tridsiatich šiestich mesiacoch hovorili na rovnakej úrovni ako ostatné deti v štyridsiatich siedmich mesiacoch – teda s nárastom jedného roka. Psychologičky tieto deti kontaktovali aj neskôr, keď mali osem rokov, a zmerali ich inteligenciu pomocou bežne používaného testu pre deti. Tie, čo znakovali, mali IQ vyššie o 12 bodov než kontrolná, neznakovajúca skupina.

aby povedala, že jej bábika (pohojdanie rúk pred sebou) má čapicu (dotyk rukou na hlavu) a ešte potrebuje z police s desiatkami hračiek práve žirafu (dotyk rukou na krku). A keď už po čase začne byť Hanka mrzutá, čo môže mať množstvo dôvodov, stačia dve otázky a odpoveď je jasná: Chceme ísť spať! (spojené ruky k uchu a nahnutie hlavičky).

LEPŠIE AKO PLAČ

„Deti sa veľmi rýchlo naučia, že znakovanie je oveľa rýchlejšie a zábavnejšie spôsob komunikácie ako plač,“ hovorí Elena Černá a vymenováva ďalšie výhody tejto metódy: deti vedia vyjadriť, čo cítia, čo potrebujú, zvýši sa ich sebavedomie, keď ich rodič pochváli za niečo, čo si všimli vo svojom okolí. Tiež sa dieťa dokáže dlhšie sústrediť a ľahšie sa rozvíja reč, lebo si samo vybralo tému, ktorá ho zaujíma. A čo je najdôležitejšie – upevňuje sa vzťah medzi dieťaťom a rodičom.

„Znaky sú väčšinou veľmi intuitívne, ľahko sa ich naučia deti aj rodičia,“

hovorí Elena Černá. Napríklad: jest sa ukazuje tak, že sa dotykate končekmi prstov úst, mlieko zase naznačíte zvieraním a otváraním puste ako pri dojení. „Rodičia sú často prekvapení, že die-

ťa ako prvý znak nepoužíva niečo zo základných, ako je jest, piť, spať, ale napríklad kvet či pes,“ smeje sa inštruktorka, ktorá organizuje kurzy znakovania pre deti a rodičov. A často sú prekvapení aj tým, aké sú ich deti múdre, pretože sa dozvedia, koľko vecí okolo seba vníma aj malé dieťa. Napríklad jedna mamička na kurze sa chválila tým, že syn jej dával znamenie o svetle – roztváraním a zatváraním rúčky – aj keď žiadna lampa nebola zapnutá. Až potom si všimla, že ukazuje na lúč slnka, ktorý dopadal na podlahu cez prívretú roletu. No nerástli by ste od pýchy, že si tieto súvislosti dokáže uviedomíť deväťmesačné dieťa?

PRE OTECKOV

Znakovanie môžete začať učiť svoje dieťa už od narodenia, podľa Eleny Černej je najlepší vek už okolo šiest mesiacov. Kedy dieťa začne znaky používať, sa nedá presne odhadnúť, podobne ako kedy začne rozprávať či chodiť. Niektoré ročné bábätká už dokážu používať desiatky znakov, napríklad malá Hanka asi štyridsať. V rámci metódy Baby Signs je vybraných asi sto najpoužívanejších výrazov z bežného života dieťaťa, ale metóda je úžasná v tom, že ak pochopte systém vytvárania znakov, ďalej si môžete vytvárať vlastné znaky. Okrem kurzov sa dá metóda učiť aj doma pomocou devedečiek či leporel pre deti s nakreslenými znakmi. A kto je nakoniec najhorlivejším obhajcom znakovania? Otcovia, ktorí trávajú veľa času v práci, lebo keď sa mu batola snaží niečo povedať a obaja ovládajú znaky, už nemusia volať mamu prekladateľku.

ZUZANA LAJDOVÁ
Foto: Ramon Leško

